

**ความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการบริหารงาน
ในตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดของสี่กระทรวงหลัก**
**Administrative Competency Requirements for
the Provincial Head of the Four Main Ministries**

สมเกียรติ ศรีจักรวาล¹

Somgiart Srijugawan

ABSTRACT

This study was designed to determine and compare the essential level of the administrative competency requirements for the head of provincial offices as perceived by the heads and their assistants of the four main ministries : Ministry of Interior, Ministry of Education, Ministry of Public Health, and Ministry of Agriculture and Cooperatives . The subjects were classified by working experience, education level, years of holding certain position and ministry . A questionnaire was used to collect data from 472 heads and their assistants from the four main ministries . The statistical techniques employed to analyze the data were means, standard deviation, t-test, analysis of variance, and Scheffe test.

The major findings were as follow : 1) all administrative competencies as planning, organizing, staffing, directing, coordinating, reporting, and budgeting were indicated very essential for the provincial head; 2) working experience, level of education and years of holding certain position of the subjects showed no significant association with the rating of the administrative competencies except in some roles; 3) the subjects of the Ministry of Interior and Ministry of Education rated the level of essential significantly higher than those in the Ministry of Public Health and Ministry of Agriculture and Cooperatives . The results of the study suggested the most of the studied competency tasks be used as the guidelines for improving the administrative capability of the head of the provincial offices and also for developing the training course for the four main ministries in preparing their provincial heads.

Key words : competency requirement, administration, provincial heads

¹ ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Department of Vocational Education, Faculty of Education, Kasetsart University, Bangkok 10900, Thailand

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าส่วนและ ผู้ช่วยต่อความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อการบริหารงานในตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดของสี่กระทรวงหลักประกอบด้วย กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยจำแนกตามอายุราชการ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งและสังกัด ในการรวบรวมข้อมูลได้กระทำโดยส่งแบบสอบถาม ซึ่งได้ทดสอบความเชื่อมั่นแล้ว ได้ค่าสหสัมพันธ์โดยวิธีของconbrachสูงถึง0.98ไปยังกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย พัฒนาการจังหวัด หัวหน้าฝ่ายแผนงานและโครงการ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ผู้อำนวยการพิเศษ เกษตรจังหวัดและผู้ช่วยเกษตรจังหวัดอย่างละ 59 คนรวม 472 คนและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวและสองทางที่ระดับนัยสำคัญ .05 และทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยใช้ Scheffe test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า 1) หัวหน้าส่วนและผู้ช่วยของแต่ละกระทรวงประเมินความรู้ความสามารถในทุกด้าน อันประกอบด้วย การวางแผน การจัดการ การบริหารงานบุคคล การอำนวยการ การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณอยู่ในระดับที่จำเป็นมากสำหรับการบริหารงานในตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดของกระทรวงนั้นๆ 2) ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง อายุราชการ และระดับการศึกษาที่ต่างกันของหัวหน้าส่วนและผู้ช่วยของแต่ละกระทรวง ไม่มีผลต่อการประเมินความรู้ความสามารถยกเว้นบางบทบาท 3) หัวหน้า

ส่วนและผู้ช่วยในสังกัด กระทรวงมหาดไทย และ กระทรวงศึกษาธิการ ประเมินความจำเป็นในระดับที่สูงกว่าของกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญผลการวิจัยสามารถเสนอแนะได้ว่าส่วนใหญ่ของความรู้ความสามารถที่ทำการศึกษามีการใช้เป็นแนวทางที่ให้หัวหน้าส่วนราชการของสี่กระทรวงหลักนำไปศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในเชิงบริหาร อีกทั้งใช้ในการพัฒนาหลักสูตรด้านการบริหารเพื่อใช้ในการฝึกอบรมผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดของทั้งสี่กระทรวงหลักอีกด้วย

บทนำ

ในปัจจุบันมี 4 กระทรวงหลักอันประกอบด้วย กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มีส่วนราชการทั้งระดับจังหวัด อำเภอ และตำบลที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการพัฒนาชนบท โดยในระดับจังหวัดจะมีพัฒนาการจังหวัด ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด และเกษตรจังหวัด เป็นตัวแทนที่ทำหน้าที่เชื่อมและประสานการบริหารงานระดับล่างและระดับบน ตลอดจนบริหารและดำเนินงานในระดับจังหวัดให้เป็นไปตามนโยบาย ประสิทธิภาพของการพัฒนาชนบทจะมีมากน้อยหรือประสบความสำเร็จเพียงใดจึงขึ้นอยู่กับหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดเหล่านี้เป็นสำคัญ เราพบเสมอว่าการเข้ามาดำรงตำแหน่งการบริหารใดๆ ก็ตาม หากปราศจากการเตรียมตัวที่ดี คือ การเข้ามาลองผิดลองถูกในการบริหารงานนั่นเอง ซึ่งเป็นเหตุให้การทำงานขาดประสิทธิภาพและมักจะไม่ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานบริหารในระดับหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาชนบทและความเป็นอยู่ของประชาชน

จึงควรต้องมีการระมัดระวังเป็นพิเศษที่จะคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมในทุกด้านเข้าเป็นผู้บริหาร นอกเหนือจากความรู้ความสามารถในสายวิชาชีพแล้ว ผู้บริหารระดับจังหวัดเหล่านี้ ยังจำเป็นต้องมีบทบาทต่างๆ อีกมากมาย เช่น บทบาทของการวิเคราะห์นโยบายและแผนงาน การวางแผนการกำกับติดตามงาน การประสานงาน การจัดการการติดต่อสื่อสาร การมนุษยสัมพันธ์ และการเข้าถึงมวลชน เป็นต้น ซึ่งความรู้ความสามารถต่างๆ เหล่านี้สามารถเรียนรู้และฝึกฝนได้ ตามกระบวนการบริหารของ Luther Gulick and Lyndall Urwick (อ้างถึงใน สมพงษ์, 2526: 8-9) หัวหน้าส่วนราชการจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถหรือบทบาทใหญ่ 7 ด้านด้วยกัน อันประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การอำนวยการ การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ ในบทบาทต่างๆ เหล่านี้ หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดน่าจะมีความรู้ความสามารถต่างๆ อีกมากมาย

ผลของการศึกษาทฤษฎีการบริหารและงานวิจัยต่างๆ ผู้วิจัยได้ทำการประมวลเป็นความรู้ความสามารถต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานให้หัวหน้าส่วนราชการและผู้ช่วยของทั้งสี่กระทรวงทำการประเมินว่าในตำแหน่งหน้าที่ของตนนั้นมีความรู้ความสามารถใดบ้างที่มีความจำเป็นต่อการบริหารงาน ดังนั้นหากสามารถศึกษาหรือวิเคราะห์ถึงความรู้ความสามารถที่จำเป็น สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดเหล่านี้ออกมาได้ ก็สามารถใช้เป็นพื้นฐานในการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่บุคคลที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดได้อย่างเหมาะสม อันหมายถึงประสิทธิภาพของการพัฒนาชนบทโดยส่วนรวมนั่นเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ :

1. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของหัวหน้าส่วนและผู้ช่วยต่อความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการบริหารงานในตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดของสี่กระทรวงหลัก เมื่อจำแนกตามอายุราชการ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

2. เปรียบเทียบความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการบริหารงานในตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดของสี่กระทรวงหลัก

สมมุติฐาน

1. ตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง อายุราชการและระดับการศึกษาที่ต่างกันไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการบริหารงานในตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด

2. สังกัดกระทรวงที่ต่างกันไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการบริหารงานในตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด

นิยามศัพท์

ความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการบริหารงาน หมายถึง ความรู้ความสามารถหรือความชำนาญต่างๆ นอกเหนือจากความรู้ทางวิชาชีพที่ช่วยในการบริหารงานในตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สี่กระทรวงหลัก หมายถึง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดของสี่กระทรวงหลัก หมายถึง พัฒนาการจังหวัด ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด (ผอ.ศนจ.) นายแพทย์ (นพ.) สาธารณสุขจังหวัดและเกษตรจังหวัด

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย หัวหน้าส่วนระดับจังหวัดและผู้ช่วยของสี่กระทรวงหลักจำนวนทั้งสิ้น 600 คน ในการรวบรวมข้อมูลได้กระทำโดยส่งแบบสอบถามซึ่งได้ทำการทดสอบความเชื่อมั่นแล้ว โดยใช้ค่า Cronbach Coefficient ได้ค่าสหสัมพันธ์ 0.98 ไปยังกลุ่มตัวอย่างอื่นประกอบด้วย พัฒนาการจังหวัด หัวหน้าฝ่ายแผนงานและโครงการ ผอ.สนจ. ผช.ผอ.สนจ. นพ. สาธารณสุขจังหวัด ผู้อำนวยการพิเศษ เกษตรจังหวัดและผู้ช่วยเกษตรจังหวัด อย่างละ 59 คน รวมทั้งสิ้น 472 คน ซึ่งทำให้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มีความเชื่อถือไม่ต่ำกว่าร้อยละ 99 (สมเกียรติ, 2527: 81-82) ผู้ตอบประเมินระดับความจำเป็นของความรู้ความสามารถต่างๆ โดยอาศัยเกณฑ์ดังนี้

5 = จำเป็นมากที่สุด หมายความว่า หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดต้องมีความรู้ความสามารถนี้จึงจะปฏิบัติงานได้ดี

4 = จำเป็นมาก หมายความว่า หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดมีทักษะในความรู้ความสามารถนี้จะปฏิบัติงานได้ดี

3 = จำเป็นปานกลาง หมายความว่า หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดมีทักษะขั้นต่ำในความรู้ความสามารถนี้ ก็สามารถที่จะปฏิบัติงานได้ดี

2 = จำเป็นน้อย หมายความว่า หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดมีเพียงทักษะเบื้องต้นในความรู้ความสามารถนี้ ก็สามารถปฏิบัติงานได้ดี

1 = ไม่จำเป็น หมายความว่า หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดไม่มีทักษะในความรู้ความสามารถนี้ก็สามารถปฏิบัติงานได้ดี

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้จัดทำโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^x ในส่วนของข้อมูลพื้นฐานวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ

ส่วนการวิเคราะห์ระดับความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการบริหารงานในตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดนั้น ใช้ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการพิจารณาถึงระดับความจำเป็น โดยอาศัยหลักเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึงระดับที่จำเป็นมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึงระดับที่จำเป็นมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึงระดับที่จำเป็นปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึงระดับที่จำเป็นน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึงระดับไม่จำเป็น

ในการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดกับผู้ช่วยของแต่ละกระทรวง โดยจำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง อายุราชการ และระดับการศึกษานั้น แบ่งกลุ่มดังนี้

ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

- 5 ปี หรือน้อยกว่า

- มากกว่า 5 ปี

อายุราชการ

- น้อยกว่า 30 ปี

- 30 - 35 ปี

- มากกว่า 35 ปี

ระดับการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี

- ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า

- สูงกว่าปริญญาตรี

สำหรับการทดสอบสมมุติฐานนั้น ใช้ค่า t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวและสองทางในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย

โดยใช้ระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในกรณีที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ใช้วิธีการของ Scheffe' ในการหาความแตกต่างระหว่างกลุ่ม

ผลและวิจารณ์

1. การเปรียบเทียบความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับหัวหน้าส่วนราชการในความคิดเห็นของหัวหน้าส่วนราชการและผู้ช่วยเมื่อจำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง อายุราชการ และระดับการศึกษา

1.1 กระทรวงมหาดไทย

ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการจังหวัด และหัวหน้าฝ่ายแผนงานและโครงการต่างประเมินความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการบริหารงานในตำแหน่งพัฒนาการจังหวัด อันประกอบด้วย การวางแผน การจัดการ การบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ ในระดับจำเป็นมาก ($3.50 \leq \bar{X} \leq 4.49$) เช่นเดียวกัน (Table 1) เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างทั้งสองตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง อายุราชการ และระดับการศึกษา และทำการวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง ปรากฏว่า ปัจจัยเหล่านี้ไม่มีผลต่อความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วณิดา (2526: 138) กฤษณี (2531: 110-113) สมใจ (2530: บทคัดย่อ) และเกิดศิริ (2530: 173) ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ทั้งพัฒนาการจังหวัด และหัวหน้าฝ่ายแผนงานและโครงการมีความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ตรงกัน

1.2 กระทรวงศึกษาธิการ

ผลการวิจัยพบในทำนองเดียวกันว่า ผอ.สนจ. และผช.ผอ.สนจ. ต่างมีความคิดเห็นตรงกันว่าความรู้ความสามารถทั้ง 7 ด้านนี้ มีความจำเป็นมากต่อการ

บริหารงานในตำแหน่ง ผอ.สนจ. (Table 1) และเมื่อจำแนกกลุ่มทั้งสองนี้ตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง อายุราชการ และระดับการศึกษา ปัจจัยเหล่านี้ก็ไม่มีผลต่อความคิดเห็น ยกเว้นในด้านการรายงาน ที่กลุ่มที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งมากกว่า 5 ปี ($\bar{X}=4.39$) ให้ความสำคัญสูงกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งน้อยกว่า 5 ปี ($\bar{X}=4.14$) อย่างมีนัยสำคัญ ในด้านการงบประมาณที่ผช.ผอ.สนจ. ($\bar{X}=4.31$) ให้ความสำคัญสูงกว่า ผอ.สนจ. ($\bar{X}=4.18$) อย่างมีนัยสำคัญ ในด้านการจัดการและการจัดการบริหารงานบุคคล กลุ่มที่มีอายุราชการมากกว่า 35 ปี ให้ความสำคัญมากกว่ากลุ่มที่มีอายุราชการ 30-35 ปี และน้อยกว่า 30 ปี อย่างมีนัยสำคัญ ตามลำดับ และในด้านการรายงานที่กลุ่มที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ($\bar{X}=4.34$) ให้ความสำคัญสูงกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ($\bar{X}=4.14$)

1.3 กระทรวงสาธารณสุข

ในส่วนของการกระทรวงสาธารณสุขนั้น ผลการวิจัยพบในทำนองเดียวกันกับกระทรวงมหาดไทยทุกประการ กล่าวคือ นพ.สาธารณสุขจังหวัด และผู้อำนวยการพิเศษประเมินความรู้ความสามารถทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับจำเป็นมาก สำหรับการบริหารงานในตำแหน่งสาธารณสุขจังหวัด (Table 1) และไม่ว่าจะแบ่งกลุ่มทั้งสองนี้ โดยจำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง อายุราชการ และระดับการศึกษาก็ตาม ปัจจัยเหล่านี้ก็ไม่มีผลต่อความคิดเห็นเช่นเดียวกัน

1.4 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำหรับในส่วนของการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์นั้น ทั้งเกษตรจังหวัดและผู้ช่วยเกษตรจังหวัดต่างประเมินความรู้ความสามารถทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับจำเป็นมากสำหรับการบริหารงานในตำแหน่งเกษตรจังหวัดเช่นเดียวกัน (Table 1) และเมื่อจำแนกกลุ่มทั้งสองนี้ตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง อายุราชการ และระดับการศึกษา ปัจจัยเหล่านี้ก็ไม่มี

Table 1 The response to competency roles.

Competency roles	Ministry of Interior				Ministry of Education				Ministry of Public Health				Ministry of Agriculture and Cooperatives			
	PCOD ¹		Assistant to PCOD		PNEO ²		Assistant to PNEO		PHO ³		Assistant to PHO		PAEO ⁴		Assistant to PAEO	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
Planning	4.34	.36	4.36	.40	4.44	.42	4.29	.35	4.18	.39	4.15	.45	4.12	.45	4.19	.41
Organizing	4.27	.43	4.37	.39	4.25	.51	4.27	.40	4.19	.40	4.08	.47	4.06	.48	4.16	.38
Staffing	4.11	.43	4.26	.40	4.03	.52	4.04	.43	4.00	.45	3.87	.45	3.81	.60	3.94	.42
Directing	4.32	.42	4.32	.38	4.43	.53	4.32	.42	4.22	.48	4.11	.48	4.19	.46	4.21	.41
Coordinating	4.21	.41	4.21	.43	4.36	.50	4.25	.47	4.08	.52	4.01	.47	4.01	.50	4.13	.43
Reporting	4.22	.46	4.23	.36	4.30	.53	4.23	.46	4.07	.47	4.04	.47	4.01	.51	4.10	.45
Budgeting	4.19	.56	4.24	.49	4.18	.59	4.31	.49	4.10	.45	3.93	.61	3.95	.60	3.95	.52
Total	4.25	.37	4.30	.31	4.28	.43	4.26	.36	4.12	.37	4.00	.43	4.03	.46	4.11	.36

1 Provincial Community Development Officials

2 Provincial Nonformal Education Officials

3 Provincial Health Officials

4 Provincial Agriculture Extension Officials

ผลต่อความคิดเห็น ยกเว้นในด้านของการบริหารงานบุคคลที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งกับอายุราชการมีผลต่อความคิดเห็น และด้านการงบประมาณที่ผู้มีการศึกษาค่ำกว่าระดับปริญญาตรีให้ความสำคัญสูงกว่าผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่า

2. การเปรียบเทียบความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการบริหารงานในตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดของสี่กระทรวงหลัก

เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการบริหารงานในตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าส่วนและผู้ช่วยของสี่กระทรวงหลัก โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่าไม่ว่าจะทำการเปรียบเทียบความรู้ความสามารถในภาพรวมทั้งหมด หรือในแต่ละด้านก็ตาม พบว่าค่าเฉลี่ยของระดับความจำเป็นตามหัวหน้าส่วนและผู้ช่วยระหว่างกระทรวงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (Table 2) เมื่อทำการวิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างกลุ่มโดยใช้ Scheffe' test ปรากฏผล

ดังรายละเอียดแสดงใน Table 3 กล่าวคือ หัวหน้าส่วนและผู้ช่วยของทั้งสี่กระทรวงหลัก ต่างประเมินความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการบริหารงานในตำแหน่งหัวหน้าส่วนระดับจังหวัดของตน ในระดับที่มีความจำเป็นมาก ($3.50 \leq \bar{X} \leq 4.49$) ทั้งสิ้น ดังนั้นจึงเห็นว่าในความรู้ความสามารถทั้งหมดนั้น หัวหน้าส่วนและผู้ช่วยของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงสาธารณสุข ประเมินความจำเป็นในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.275, 4.270, 4.067 และ 4.062 ตามลำดับ แต่ในการเปรียบเทียบเชิงสถิติแล้ว ปรากฏว่าหัวหน้าส่วนและผู้ช่วยในสังกัดของกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการ ประเมินความจำเป็นในระดับที่สูงกว่าของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงสาธารณสุข นั้น ย่อมหมายถึงว่า หัวหน้าส่วนและผู้ช่วยของกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการเห็นความสำคัญหรือความจำเป็นของความรู้ความสามารถทั้งหมดนี้มากกว่าอีก 2 กระทรวงนั่นเอง ซึ่งมีลักษณะเดียวกันในส่วน of ความรู้ความสามารถด้านการวางแผน สำหรับความรู้ความสามารถด้านการจัดการ และการ

Table 2 A Summary of Mean Squares and F ratios for each competency role as perceived by the heads of provincial offices of four main ministries.

Competency role	DF	Mean Square	F	Signif. of F
Planning	3	1.465	8.877	.0000
Organizing	3	1.888	6.231	.0004
Staffing	3	2.219	10.014	.0000
Directing	3	1.130	5.570	.0009
Coordinating	3	1.650	7.510	.0001
Reporting	3	1.430	6.542	.0002
Budgeting	3	2.376	8.068	.0000
Total	3	1.450	9.555	.0000

การบริหารงานบุคคลนั้น หัวหน้าส่วนและผู้ช่วยของกระทรวงมหาดไทยให้ความสำคัญในระดับที่ไม่แตกต่างจากของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ในระดับที่สูงกว่าของกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในขณะที่ความรู้ความสามารถด้านการอำนวยการ และการประสานงานหัวหน้าส่วนและผู้ช่วยของกระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากของกระทรวงมหาดไทย แต่สูงกว่าของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และ

กระทรวงสาธารณสุข ส่วนความรู้ความสามารถด้านการรายงาน และการงบประมาณนั้น หัวหน้าส่วนและผู้ช่วยสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ให้ความสำคัญในระดับไม่ต่างจากของกระทรวงมหาดไทย แต่สูงกว่ากระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในขณะที่หัวหน้าส่วนและผู้ช่วยของกระทรวงมหาดไทยให้ความสำคัญไม่ต่างจากของกระทรวงสาธารณสุขแต่สูงกว่าของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

Table 3 Comparison of provincial official groups each competency role.

Competency role	$\bar{X}$			
	PCDO	PNEO	PHO	PAEO
Planning	4.354 b	4.367 b	4.168 a	4.155 a
Organizing	4.324 b	4.261 ab	4.140 a	4.108 a
Staffing	4.191 b	4.037 ab	3.942 a	3.870 a
Directing	4.318 ab	4.376 b	4.165 a	4.197 a
Coordinating	4.211 ab	4.303 b	4.051 a	4.071 a
Reporting	4.225 bc	4.266 c	4.060 ab	4.051 a
Budgeting	4.221 bc	4.244 c	4.022 ab	3.947 a
Total	4.275 b	4.270 b	4.062 a	4.067 a

Means in any one row not followed by common letter are significantly different at .05 probability

ผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการบริหารงานในตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดของสี่กระทรวงหลัก สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ทั้งพัฒนาการจังหวัดและหัวหน้าฝ่ายแผนงานและโครงการ ประเมินความรู้ความสามารถในทุก

ด้านอันประกอบด้วยการวางแผน การจัดองค์การบริหารงานบุคคล การอำนวยการ การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ อยู่ในระดับที่จำเป็นมากสำหรับการบริหารงานในตำแหน่งพัฒนาการจังหวัด

2. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งอายุราชการ และระดับการศึกษา ที่ต่างกันของพัฒนาการจังหวัดและหัวหน้าฝ่ายแผนงานและโครงการ ไม่มีผลต่อการประเมินความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการ

บริหารงานในตำแหน่งพัฒนาการจังหวัด

3. ทั้ง ผอ.สนจ.และ ผช.ผอ.สนจ. ประเมินความรู้ความสามารถในทุกด้านอันประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ อยู่ในระดับที่จำเป็นมากสำหรับการบริหารงานในตำแหน่ง ผอ.สนจ.

4. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งอายุราชการ และระดับการศึกษาที่ต่างกันของ ผอ.สนจ.และ ผช.ผอ.สนจ. ไม่มีผลต่อการประเมินความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการบริหารงาน. ในตำแหน่ง ผอ.สนจ. ยกเว้นในบางกิจกรรมเท่านั้น

5. ทั้ง นพ.สาธารณสุขจังหวัดและผู้ชำนาญการพิเศษ ประเมินความรู้ความสามารถในทุกด้านอันประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ อยู่ในระดับที่จำเป็นมากสำหรับการบริหารงานในตำแหน่ง สาธารณสุขจังหวัด

6. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งอายุราชการ และระดับการศึกษาของนพ.สาธารณสุขจังหวัดและผู้ชำนาญการพิเศษ ไม่มีผลต่อการประเมินความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการบริหารงานในตำแหน่ง สาธารณสุขจังหวัด

7. ทั้งเกษตรจังหวัดและผู้ช่วยเกษตรจังหวัด ประเมินความรู้ความสามารถในทุกด้านอันประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ อยู่ในระดับที่จำเป็นมาก สำหรับการบริหารงานในตำแหน่งเกษตรจังหวัด

8. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งอายุราชการ และระดับการศึกษาของเกษตรจังหวัดและ ผู้ช่วยเกษตรจังหวัด ไม่มีผลต่อการประเมินความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการบริหารงานในตำแหน่ง

เกษตรจังหวัด ยกเว้นในเรื่องการงบประมาณ ที่ผู้มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีให้ความสำคัญสูงกว่าผู้ที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า

9. หัวหน้าส่วนและผู้ช่วยของทั้งสี่กระทรวงหลัก ประเมินความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการบริหารงานในตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดของตนในระดับที่มีความจำเป็นมากทั้งสิ้น โดยในภาพรวมหรือในความรู้ความสามารถทั้งหมด หัวหน้าส่วนและผู้ช่วยของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงสาธารณสุข ประเมินความจำเป็นในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.275, 4.270, 4.067 และ 4.062 ตามลำดับ และเมื่อทำการเปรียบเทียบในเชิงสถิติแล้ว ปรากฏว่าหัวหน้าส่วนและผู้ช่วยในสังกัดกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการ ประเมินความจำเป็นในระดับที่สูงกว่าของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงสาธารณสุข สำหรับในรายละเอียดของแต่ละความรู้ความสามารถนั้น ผลการประเมินให้ผลใกล้เคียงในทำนองเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ผลของการวิจัยครั้งนี้ สามารถเสนอแนะได้ดังนี้

1. หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดของทั้ง 4 กระทรวงหลักสามารถนำความรู้ความสามารถในรายละเอียดต่างๆ ที่มีระดับความจำเป็นมากหรือจำเป็นมากที่สุดไปศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในเชิงบริหารของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

2. หากพิจารณาคะแนนเฉลี่ย ของการประเมินของหัวหน้าส่วนกับผู้ช่วยในความรู้ความสามารถต่างๆ โดยที่คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.00 ถือว่ามีความจำเป็นมากควรอยู่ในหลักสูตรฝึกอบรม และคะแนนเฉลี่ยเกินกว่า 4.00 ถือว่าควรเน้นเป็นพิเศษ ในหลักสูตรการฝึกอบรมนั้น ผลการศึกษาความรู้

ความสามารถ 7 ประการ อันประกอบด้วย 74 งาน สามารถเสนอแนะได้ว่า หลักสูตรในการฝึกอบรมด้านการบริหารงาน เพื่อเตรียมบุคลากรเข้าสู่

2.1 ตำแหน่งพัฒนาการจังหวัดควรประกอบด้วยงานที่จำเป็นมาก 9 งาน และเน้นเป็นพิเศษ 65 งาน

2.2 ตำแหน่งผอ.สนจ. ควรประกอบด้วยงานที่จำเป็นมาก 9 งาน และเน้นเป็นพิเศษ 65 งาน

2.3 ตำแหน่งนพ.สาธารณสุขจังหวัดจังหวัดควรประกอบด้วยงานที่จำเป็นมาก 21 งาน และเน้นเป็นพิเศษ 51 งาน

2.4 ตำแหน่ง เกษตรจังหวัด ควรประกอบด้วยงานที่จำเป็นมาก 23 งาน และเน้นเป็นพิเศษ 48 งาน

เอกสารอ้างอิง

กฤษณี มหาวิรุฬห์. 2531. ทศนะในการดำเนินการเบื้องต้นของประธานกรรมการหมู่บ้านตามโครงการปรัณรงค์คุณภาพชีวิตและความจำเป็นพื้นฐาน: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชัยนาท. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตร

ศาสตร์.

เกิดศิริ ยอดพริ้ง. 2530. การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ชุมชนในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วนิดา เลิศกมลกาญจน์. 2526. ความคิดเห็นของผู้บริหารและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในภาคเหนือ. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมเกียรติ ศรีจักรวาท. 2527. การวางแผนและประเมินผลโครงการการศึกษานอกระบบ. ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (โรเนียวเย็บเล่ม)

สมใจ ทองเรือง. 2530. ทศนะของหัวหน้าฝ่ายของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดต่อบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมพงษ์ เกษมสิน. 2526. การบริหาร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.